

REKREATİF FAALİYETLERE KATILAN YAŞLI TURİSTLERİN BOŞ ZAMAN MOTİVASYONU BOŞ ZAMAN TATMİNİ VE MENTAL İYİLİK HALLERİNİN TEKRAR ZİYARET ETME NİYETLERİNE ETKİSİ*

THE EFFECT OF LEISURE MOTIVATION LEISURE SATISFACTION AND MENTAL WELL-BEING OF ELDERLY TOURISTS PARTICIPATING IN RECREATIVE ACTIVITIES ON THEIR REVISITING INTENTIONS

Özge YAVUZOĞLU BOLU^a Gülseren YURCU^b

Özet

Araştırmanın amacı, Antalya’da rekreatif faaliyetlere katılan 50 yaş ve üzeri turistlerin boş zaman motivasyonları, boş zaman tatminleri ve mental iyilik halleri ilişkisini saptamak ve bu faktörlerin tekrar ziyaret etme niyetleri üzerindeki etkisini değerlendirmektir. Bu amaç doğrultusunda Antalya ili otellerinde rekreatif faaliyetlere katılan 50 yaş ve üzeri toplamda 394 katılımcıya ulaşılmıştır. Veri toplamak için Boş Zaman Motivasyonu, Boş Zaman Tatmini, Mental İyi Olma ve Tekrar Ziyaret Etme Niyeti ölçekleri kullanılmıştır. Veri analizi sonucunda turistlerin boş zaman motivasyonu algılarında yaş, eğitim durumu ve gelir durumuna göre farklılık oluşmuştur. Boş zaman tatmini algıları cinsiyet, medeni durum, gelir durumu, yaş ve eğitim durumuna göre farklılık oluşturmaktadır. Turistlerin mental iyilik hali algıları cinsiyet, medeni durum, yaş ve eğitim durumuna göre farklılık oluşturmaktadır. Turistlerin tekrar ziyaret etme niyetleri medeni durum, yaş ve eğitim durumuna göre farklılık oluşturmıştır. Rekreatif faaliyetlere katılan katılımcıların boş zaman motivasyonu, boş zaman tatmini, mental iyilik hali ve tekrar ziyaret etme niyetleri arasında pozitif ilişki olduğu saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Rekreasyon, Yaşlılık, Boş Zaman Motivasyonu, Boş Zaman Tatmini, Mental İyilik Hali

Abstract

The aim of the study is to determine the relationship between leisure motivation, leisure satisfaction and mental well-being of tourists aged 50 and over participating in recreational activities in Antalya and to evaluate the effect of these factors on revisit intentions. For this purpose, a total of 394 participants aged 50 and over participating in recreational activities in hotels in Antalya were reached. Leisure Motivation, Leisure Satisfaction, Mental Well-being and Revisit Intention scales were used to collect data. As a result of the data analysis, there were differences in the perceptions of leisure motivation of tourists according to age, education status and income status. Leisure satisfaction perceptions differ according to gender, marital status, income status, age and education status. Tourists' perceptions of mental well-being differ according to gender, marital status, age and education status. Tourists' revisit intentions differ according to marital status, age and education status. It was determined that there was a positive relationship between the leisure motivation, leisure satisfaction, mental well-being and revisit intentions of the participants participating in recreational activities.

Keywords: Recreation, Old Age, Leisure Motivation, Leisure Satisfaction, Mental Well-Being

Makele Geliş Tarihi: 21.05.2025 Makale Kabul Tarihi: 24.06.2025

*Bu çalışma birinci yazar tarafından ikinci yazar danışmanlığında Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Rekreasyon Yönetimi Anabilim Dalında hazırlanan yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

Sorumlu Yazar (Corresponding Author): Gülseren YURCU (gulserenyurcu@akdeniz.edu.tr)

^a Akdeniz Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Antalya/Türkiye (yavuzoglu.ozge@gmail.com), ORCID: 0009-0008-5603-4951

^b Akdeniz Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Antalya/Türkiye (gulserenyurcu@akdeniz.edu.tr), ORCID: 0000-0002-6735-0430

DOI: 10.5281/zenodo.15761489

1. Giriş

Bireyin doğduğu andan ölümüne kadar geçen sürede yaşanan, zihinsel, fiziksel, psikolojik ve daha pek çok açıdan bağımsızlık durumundan bağımlı duruma geçtiği dönem yaşlılık olarak nitelendirilmektedir (Ölüç, 2007). Birleşmiş Milletler Dünya Nüfus Beklentileri 2022 yılı verilerine göre yaklaşık 8 milyarlık dünya nüfusunun 783 milyonunu 65 yaş ve üzeri yaşlı nüfus oluşturmaktadır. Dünya genelinde yaşlı nüfus oranı %9,8 olarak belirlenmiştir. Yaşlı nüfus olarak kabul edilen 65 ve üzeri bireylerin nüfusu, 2019 yılında 7 milyon 550 bin 727 kişi iken son beş yılda %20,7 artarak 2024 yılında 9 milyon 112 bin 298 kişi olmuştur. Yaşlı nüfusun toplam nüfus içindeki oranı ise 2019 yılında %9,1 iken, 2024 yılında %10,6' ya yükselmiştir (World Population Prospects, 2022). TÜİK nüfus projeksiyonlarına göre yaşlı nüfus oranının 2030 yılında %13,5, 2040 yılında %17,9, 2060 yılında %27,0, 2080 yılında %33,4 ve 2100 yılında %33,6 olacağı öngörülmektedir (TUİK, 2024). Gelecekteki nüfus beklentileri; yaşlı bireylerin gün geçtikçe daha sağlıklı, zengin, eğitilmiş ve bağımsız hissedeceklerine vurgu yapmaktadır (Şenol ve Cansever, 2023). Emeklilik döneminin gelmesiyle birlikte boş zamanda artma ve sorumluluk duygusunda azalma meydana gelmektedir (Aktin, 2020). Emeklilik dönemiyle gerçekleşecek bu durum, yaşlı turistlerin genç nüfusun tercihlerine benzer tercihlerde bulunabileceğine bir işaret niteliğindedir. Eğlence sektöründe çalışan araştırmacılar, 50 yaş ve üzerindeki turistlere “üçüncü yaş turist” olarak isimlendirilen bu yükselen pazara dikkat çekmektedir (Robertson, 2001). Yaşlı turistlerin, keyif amaçlı seyahate çıkabilecek, fiziksel olarak aktif ve rekreatif faaliyetlere katılma arzusu duyan bireyler olduğu ifade edilmektedir (Patterson, 2006). Yaşlı turistler turizm faaliyetleri içerisinde önemleri artan bir grubu oluşturmaktadır. Yaşlı turistlerin katıldıkları rekreatif faaliyetlerden sağladıkları motivasyon ve tatmin algılarının, mental iyilik hallerini de olumlu etkileyerek aynı destinasyonu tekrar ziyaret etme niyetlerine katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Yaşlı bireylerin gönüllü ve aktif bir şekilde katıldıkları rekreatif faaliyetler sayesinde hem yaşlı bireyin psikolojik, sosyolojik ve fiziksel sorunları ortadan kalkmış olmakta hem de çevresine ve topluma katkı sağlamasına imkan tanınmaktadır. Rekreatif faaliyetlerle kendini gerçekleştirmiş yaşlı bireyler aynı zamanda kazandığı beceriler sayesinde ekonomiye de katkı sağlayabilmektedir. Öte yandan, tatil sürecini eğlenceli hale getirecek rekreatif faaliyetlere katılarak turizme de katkı sağlamaktadırlar. Üçüncü yaş turizminin öneminin daha da artacağı düşünüldüğünde alan araştırmalarının

artması alana önemli katkılar sağlayacaktır. Bu çalışma ile Antalya’da tatil yapan 50 yaş ve üzeri turistlerin tatilleri sırasında katıldıkları rekreatif faaliyetlerdeki boş zaman motivasyonu, boş zaman tatmini ve mental iyilik hallerini saptamak bu faktörlerin tekrar ziyaret etme niyetleri üzerindeki etkisini ölçmek amaçlanmıştır.

2. Kavramsal Çerçeve

2.1. Turizm ve Yaşlılık

Sağlık turizminin bir türü olan üçüncü yaş turizmi 50 yaş ve üstündeki insanların yaşadıkları, çalıştıkları ve her zaman ihtiyaçlarını karşıladıkları yerlerin dışındaki seyahatleri ve seyahatleri sırasında turizm işletmelerinin ürettiği mal ve hizmetleri talep ederek geçici, süreli konaklamalarından kaynaklanan ilişkilerin tamamıdır (Yıldırım, 1997). Dünya Turizm Örgütü’ne (UNWTO, 2011) göre üçüncü yaş turisti, ikinci yaş düzeyindeki para kazanma ve çocuk yetiştirme gibi sorumlulukları ciddi oranda azalmış veya bitmiş olan ve çoğunlukla boş zaman değerlendirmeye yönelik seyahat eden, seyahatlerinde ise turizm mal ve hizmetlerinden yararlanan 50 yaş ve üzeri bireyleri ifade etmektedir.

Yaşlı nüfus, dünyadaki demografik geçiş süreci sonucunda sayıca ve önem bakımından hızla artmıştır. 50 yaş ve üzerindeki bireyler değişiklikler göstermekte ve boş zamanlarını daha aktif geçirmek istemektedir. Emeklilik dönemlerinde farklı tatil deneyimleri kazanmayı hedeflemektedir (Cengiz ve Kantarcı, 2013). Üçüncü yaş turistleri zenginlikleri, sağlık durumları ve hayata bakış açıları ile turizm sektörü içerisinde önemli bir pazar bölümünü oluşturmaktadır (Jang vd., 2009). Boş zamanlarının fazla olması ve düşük sezonda daha fazla seyahat etmeyi seçmeleriyle önemleri daha da artmıştır (Gu vd., 2016). Aktif yaşam tarzları ve harcayabilecekleri yüksek gelirleri ile üçüncü yaş turistlerinin çok önemli yeni bir pazar oluşturacağı açıktır (Kim ve Kim, 2018). 2022 yılında Avrupa Birliği’nde yaşayanların özel amaçlı geçirdikleri turizm faaliyetlerinin yaklaşık dörtte birini 65 yaş ve üzeri turistler oluşturmuştur (UNWTO, 2024). 1950 yılında 205 milyon olan 60 ve üzeri yaşa sahip bireylerin hızlı bir artış ivmesiyle yükseldiği/yükseleceği belirtilmektedir (Kılıçlar vd., 2017; Uslu vd., 2025).

Üçüncü yaş turizminin önemi dolayısıyla bu alanda yapılan çalışmaların sayısı da artış göstermektedir. Üçüncü yaş turizmi ile ilgili çalışılan konular; turist motivasyonu (Shoemaker, 1989; Fleischer ve Pizam, 2002; Hsu ve Kang, 2009; Chen ve Wu, 2009; Jang vd., 2009; Prayag, 2012; Alen vd., 2017; Kim ve Kim, 2018), sosyo-demografik

özellikler (Chen ve Wu, 2009; Kim ve Kim, 2018), sağlık ve esenlik (Ferrer vd., 2016; Gu vd., 2016 vd.), destinasyon seçimi (Shoemaker, 2000), seyahat kısıtları (Fleischer ve Pizam, 2002; Chen ve Wu, 2009; Hsu ve Kang, 2009; Huber, 2019) gibi konulardan oluşmaktadır. Ülkemiz literatüründe ise termal turizm (Ceylan, 2018), Türkiye'ye gelen üçüncü yaş yabancı turistlerin tatil seçimleri (Özdipçiner, 2008), yaşlı turistlerin tutum ve motivasyonları (Güler vd., 2017) ile ilgili çalışmalar mevcuttur. Bu araştırma ile tatil deneyimleri sürecinde rekreatif faaliyetlere katılan 50 yaş ve üzeri turistlerin boş zaman motivasyonu, tatmini, mental iyilik hali ve tekrar ziyaret etme niyeti ilişkisinin ortaya konulması ile alana katkı sağlanması planlanmaktadır.

2.2. Rekreasyon ve Yaşlılık

Rekreasyon, bireylerin yaşamsal işlevlerini aktif kılabilmek için çeşitli uğraşlara yönlendirmek ve aynı zamanda dinlendiren, eğlendiren, keyif veren ve mutlu eden etkinliklere katılarak bedensel ve zihinsel canlanma sağlamak şeklinde tanımlanmaktadır (Bayer, 1973). Yoğun ve yorucu çalışma süresi, aynı yaşam standardını sürdürme ve çevresel faktörlerin yarattığı kötü durumlardan etkilenerek, kendini fiziksel ve ruhsal olarak sıfırlamak, korumak veya sürdürmek için kişisel tatmin yaratma rekreasyonun genel amaçlarından (Yetiş, 2008). Rekreatif faaliyetlerin yaş ile olan ilişkisine bakıldığında; Kelly (1983)'e göre bireyin seçtiği rekreatif faaliyetler düşünüldüğünde yaş arttıkça bireyin etkinliğe katılımındaki aktiflik azalış göstermektedir. Yapılan bir çalışmada 65 yaş üstü uzun dönem bakım alan yaşlı bireylerin en çok katıldığı beş faaliyet; televizyon izleme, konuşma, yürüme, okuma ve dini faaliyetlere şeklindedir (Li vd., 2010). Dunstan ve diğerlerinin (2004) çalışmalarında yaşlı bireylerde yapılan fiziksel aktivitenin anormal glikoz metabolizmasında olumlu etkileri olduğu belirtildiği gibi uzun süreli televizyon izlemenin olumsuz etkilerinin olduğu da ortaya çıkarılmıştır. Rekreatif faaliyetler tüm bireylerde olduğu gibi yaşlı bireylerde de fizyolojik ve psikolojik iyilik halinin artmasına yardımcı olmaktadır. Yapılan rekreatif faaliyetler bireysel bağımsızlığın devamını sağlamaktadır (Turhan, 2019). Yaşlı bireylerin fizyolojik, psikolojik ve sosyolojik özellikleri göz önüne alındığında, bireysel isteklere yönelik faaliyetler seçilmeli, uygulanmalı ve bireye özel düzenlenmelidir (Jiménez-Pavón vd., 2020). Spotif rekreatif faaliyetler ile yaşlılık sürecinde meydana gelen fiziksel işlevlerdeki değişime olumlu yönde katkı sağladığı, sağlık açısından yaşanan olumsuz etkilerin önlenmesi ve yaşlının bağımsız bir şekilde yaşamasının sağladığı ifade

edilmektedir (Taşkıran ve Kaya, 2015). Yaşlı bireylerin hobi ve el sanatlarına çaba göstermelerinin, arkadaşlarıyla görüşmelerinin ve yüzmelerinin psikolojik refah ile aralarında pozitif ilişkinin olduğu ve ayrıca depresyon ile arasında negatif ilişkinin olduğu belirtilmiştir (Dupuis ve Smale, 1995).

Doğa temelli rekreasyon, yaşlıların refah seviyesinin iyileştirilmesinde önemli bir role sahiptir (Bell vd., 2014; Lee ve Maheswaran, 2011; Sugiyama ve Ward Thompson, 2007). Yaşlılar günlük olarak doğayla iç içe olduklarında fiziksel ve zihinsel sağlık faydaları sağlamakta, keyif almakta ve aktif sosyal temaslar elde edebilmektedirler (Kessel vd., 2009; Lee ve Maheswaran, 2011; Ward Thompson ve Aspinall, 2011). Açık yeşil alanlarda yapılan yürüme ve bisiklete binme fiziksel aktiviteye teşvik etmekte ve obezite olasılığını azaltabilmektedir. Fiziksel aktivite kemik, kas, kalp ve akciğer fonksiyonlarını güçlendirebilmektedir (Lee ve Maheswaran, 2011; Pereira vd., 2013; Samawi, 2013). Yaşlılar doğaya konsantre olduklarında stresin hafiflediğini görmektedirler (Hung ve Crompton, 2006; Kemperman ve Timmermans, 2014; Milligan vd., 2004). Yaşlı bireyler kent parklarındaki aktif sosyal etkileşimler ve grup aktivitelerinden keyif alma konusunda motive olabilmektedirler (Hung ve Crompton, 2006).

2.3. Boş Zaman Motivasyonu

Bireyin davranışını ve faaliyetini uyandıran ve yönlendiren, bütünleyici güçleri içeren psikolojik veya biyolojik ihtiyaçlar ve istekler motivasyon olarak ifade edilmektedir (Dann, 1981; Uysal ve Hagan, 1993). Bireyin istemli olarak davranış yapmaya yönelmesinde içsel ve dışsal güdüler etkili olmaktadır. İçsel güdülenme daha çok katılımdan elde edilen anlık doyum, dışsal güdülenme de ise daha çok geleceğe yönelik bireysel/ sosyal, ödül/cezalarla ilgilidir (Deci ve Ryan, 1985). Fleischer ve Pizam (2002) yaşlı turistlerin motivasyonlarının dinlenme ve rahatlama, sosyal etkileşim, fiziksel egzersizler, öğrenme, nostalji ve heyecan, Chen ve Wu (2009) rahatlama, yenilik arayışı, kaçış, sosyalleşme önemli olduğunu ortaya koymuşlardır. Patuelli ve Nijkamp (2016) göre kültür-doğa, deneyim - macera, rahatlama- iyilik hali- kaçış, sosyalleşme ve benlik saygısı-ego geliştirme yaşlı turistlerin seyahatlerinin temel nedenleri olarak kabul edilmektedir. Üçüncü yaş turisti seyahat motivasyonu ile ilgili araştırmalarda belirlenen en yaygın itme faktörleri dinlenme ve rahatlama, kaçış, sosyal etkileşim, fiziksel egzersiz, yenilik arayışı, sağlık, nostalji, arkadaş ve akraba ziyareti şeklindedir (Chen ve Wu, 2009). Çekme faktörlerinde ise hijyen ve temizlik, güvenlik, maliyet, ulaşım kolaylığı,

alışveriş imkanları, tıbbi olanaklar, iklim, tarihi ve kültürel çekicilikler, doğal çekicilikler öne çıkan faktörlerdendir (Alen vd., 2014).

2.4. Boş Zaman Tatmini

Boş zaman tatmini, bireylerin boş zaman deneyimlerinden memnun olma/olmama derecesini tanımlamakla birlikte, Beard ve Ragheb (1980)'e göre boş zaman faaliyetlerine katılmanın sonucunda bireyin oluşturduğu veya kazandığı olumlu algı veya duyguları ifade etmektedir. Francken ve diğerleri (1981) yaşça büyük ve iyimser bakış açısına sahip kişilerin boş zaman tatminlerinin yüksek, yaşça daha genç ve kötümser bakış açısına sahip bireylerin ise boş zaman tatmin seviyelerinin düşük olduğunu ortaya koymuşlardır.

Yaşlılık ve boş zaman tatmini çalışmalarında yaş değişkeninin boş zaman tatminini etkileyen önemli bir boyut olduğu kabul edilmektedir (Sevil ve Şimşek, 2019). Yaşlanmanın ortaya çıkardığı çeşitli değişiklikler ile birlikte boş zaman tatmininde yaşanacak farklılaşmalar üzerinde durulması gereken önemli bir konudur. Broughton ve Brent'in (2007) çalışmasında elde edilen bulgulara göre boş zaman tatmini kazanımı konusunda 80 yaş önemli bir sınır şeklindedir. Yaşları 70 ile 74 arasında olan bireyler, 80 yaşından fazla olanlar bireylere göre boş zamanın fiziksel faydalarından daha fazla tatmin sağlamaktayken yaşları 65 ile 69 arasında olanlarda ise diğer yaş gruplarına göre anlamlı bir farklılık gözlenmemektedir. Ulaşım konusunda sıkıntısı olmayan yaşlılar daha fazla boş zaman tatmini sağlayabilmektedir. Yaşlı insanların fiziksel, psikolojik ve bilişsel sağlık durumlarının iyi olması boş zaman tatminini olumlu yönde etkileyebilmektedir (Broughton ve Brent, 2007).

2.5. Mental İyilik Hali

Dünya Sağlık Örgütü ilk kez 1948'de mental iyilik halini tanımlamıştır. 2004 yılında ise mental iyilik halini, "bireyin kendi becerilerinin farkında olması, hayatındaki stres faktörlerinin üstesinden gelebilmesi, iş hayatında üretken ve faydalı olabilmesi ve becerileri yönünde topluma katkı sağlaması" olarak yeniden tanımlamıştır. Bu tanımlama ile DSÖ ruh sağlığı yerinde olan bireyin, psikolojik sorunlarının olmayışının yeterli gelmediği ayrıca fonksiyonel olunabilmenin vurgulanması dikkat çekmektedir. Araştırmalar mental iyilik hali seviyesi güçlü olan bireylerin, psikolojik ve fiziksel sağlıklarının daha iyi ve yaşam kalitelerinin daha yüksek olduğunu ortaya koymuştur (Keyes, 2002; Keyes vd., 2010).

Kronik hastalık riski, fonksiyon gerilemesi ve yaşlanmanın sonucu olan diğer fiziksel

negatif değişimler, ileri yaştaki bireylerin iyilik hallerine birer tehdit niteliği taşımaktadır (McMohan ve Fleury, 2012). Fiziksel koşullar ve sağlık koşulların değişmesinin yanı sıra, ileri yaştaki bireylerin yaşları arttıka sosyal etkinlikler ve serbest zaman etkinliklerine daha az vakit ayırdıkları gürlmektedir (Owen ve elik, 2018). Yaşla birlikte ortaya çıkan bu durumlar, ileri yaşlardaki bireylerin giderek daha hassas/ kırılğan olmalarına ortam hazırlamaktadır (Flacker, 2003). Foottit ve Anderson (2012), 65 yaş ve üzerindeki bireylerde algılanan iyilik haliyle yaşam kalitesi arasında olumlu bir ilişki olduğunu, ayrıca genel fiziksel sağlık ve ruh sağlığının algılanan iyilik halinin en gürlü belirleyicisi olduğunu ortaya koymuşlardır.

2.6. Tekrar Ziyaret Etme Niyeti

Tekrar ziyaret etme niyeti, bir ürün, marka ya da hizmeti gelecek zamanlarda tekrar deneyimleme isteği şeklinde ifade edilmektedir (Zeithaml vd., 1996). Tekrar ziyaret etme niyetinde olan müşteri, memnun bir müşteri olarak ifade edilmektedir (Shonk ve Chelladurai, 2008). Daha önce ziyaret edilen bir destinasyona giderek beğenmeme riskini azaltmak, aynı insanlarla karşılaşma isteği, aynı ortama duygusal olarak bağlılık, ilk ziyaretine göre daha detaylı gezme, keşfetme ve deneyimlerini başka bireylere aktarma dūřuncesi gibi faktörler turistlerin aynı destinasyonu tekrar ziyaret etmelerinde etkili olan faktörlerdendir (Gitelson ve Crompton, 1984). Turistlerin tatil deneyimleri, memnuniyet düzeyleri ve daha önceki ziyaretlerinin sayıları tekrar ziyaret etme niyetini etkileyebilmektedir (Kozak, 2001). Turistlerin tatil deneyimlerinin sonucunda algıladıkları memnuniyet düzeyi, tekrar ziyaret etme niyetini olumlu şekilde etkilemekte ve aynı zamanda arkadaş ve akrabalarına tavsiye etme davranışı oluşmaktadır (Abdullah ve Lui, 2018).

3. Yöntem

Bu alışma ile Antalya'daki 50 yaş ve üzeri turistlerin tatilleri sırasında katıldıkları rekreatif faaliyetlerdeki boş zaman motivasyonu, boş zaman tatmini ve mental iyilik hallerini saptamak bu faktörlerin tekrar ziyaret etme niyetleri üzerindeki etkisini ölçmek amaçlanmıştır. Bu çalışmanın etik kurul izni, Akdeniz Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulunun 05/09/2023 tarih ve 387 sayılı kararıyla onaylanmıştır. Otellerde rekreatif faaliyetlere katılan yaşlı turistlerden toplamda 394 katılımcı araştırmanın örneklemini oluşmaktadır. Veriler anket tekniğiyle toplanmıştır. Araştırma verilerini toplamak amacıyla oluşturulan anket iki bölümden

oluşmaktadır. Birinci bölümde kişisel bilgiler (yaş, cinsiyet, uyruk, medeni durum, aylık gelir durumu), ikinci bölümde araştırma değişkenlerine ait ölçekler yer almaktadır. Katılımcıların boş zaman motivasyonlarını belirlemek için Pelletier ve arkadaşları (1989,1991) tarafından geliştirilen Boş Zaman Motivasyonu ölçeği kullanılmıştır. Ölçek 1- bilmek (içsel motivasyon), 2- başarmak (içsel motivasyon), 3- dürtüyü/uyarıyı hissetmek (içsel motivasyon), 4- belirlemek (dışsal motivasyon), 5- içe atım (dışsal motivasyon), 6- dış düzen (dışsal motivasyon) ve 7- motivasyonsuzluk şeklinde 7 boyut ve toplam 28 maddeyi içermektedir. Ölçekte yer alan ifadeler “Hiç Katılmıyorum -1-” ve “Tamamen Katılıyorum -5-” şeklinde 5’li likert tipi ölçek üzerinde değerlendirilmiştir. Katılımcıların boş zaman tatmin düzeyini belirlemek amacıyla Boş Zaman Tatmini Ölçeği (Beard ve Ragheb, 1980) kullanılmıştır. Kısa formu 24 madde 6 boyuttan (psikolojik, eğitim, sosyal, rahatlama, fizyolojik, estetik) oluşmaktadır. Ölçek (1) “Kesinlikle Katılmıyorum”, (5) “Kesinlikle Katılıyorum” şeklinde 5’li likerttir. Katılımcıların mental iyilik hali düzeylerini ölçmek üzere Warwick-Edinburgh Mental İyi Oluş Ölçeği (Tennant vd., 2007) kullanılmıştır. Ölçeğin kısa formu 7 maddeden oluşmaktadır. (1) “Kesinlikle Katılmıyorum”, (5) “Kesinlikle Katılıyorum” şeklinde 5’li likerttir. Katılımcıların aynı destinasyonu tekrar ziyaret etme niyetlerini belirlemek amacıyla Yüce ve diğerleri (2019) tarafından kullanılan 3 maddeden oluşan Tekrar Ziyaret Etme Niyeti Ölçeği kullanılmıştır. Ölçek (1) “Kesinlikle Katılmıyorum”, (5) “Kesinlikle Katılıyorum” şeklinde 5’li likerttir. Soru formu ile toplanan veriler SPSS istatistiksel veri analizi paket programı ile analiz edilmiş ve yorumlanmıştır. Bu araştırmada test edilen hipotezler şu şekildedir:

H₁: 50 yaş ve üzeri turistlerin cinsiyet değişkeni ile boş zaman motivasyonu, boş zaman tatmini, mental iyilik halleri ve tekrar ziyaret etme niyetleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma vardır.

H₂: 50 yaş ve üzeri turistlerin medeni durum değişkeni ile boş zaman motivasyonu, boş zaman tatmini, mental iyilik halleri ve tekrar ziyaret etme niyetleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma vardır.

H₃: 50 yaş ve üzeri turistlerin aylık gelir durumu değişkeni ile boş zaman motivasyonu, boş zaman tatmini, mental iyilik halleri ve tekrar ziyaret etme niyetleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma vardır.

H₄: 50 yaş ve üzeri turistlerin yaş değişkeni ile boş zaman motivasyonu, boş zaman

tatmini, mental iyilik halleri ve tekrar ziyaret etme niyetleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma vardır.

H5: 50 yaş ve üzeri turistlerin eğitim durumu değişkeni ile boş zaman motivasyonu, boş zaman tatmini, mental iyilik halleri ve tekrar ziyaret etme niyetleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma vardır.

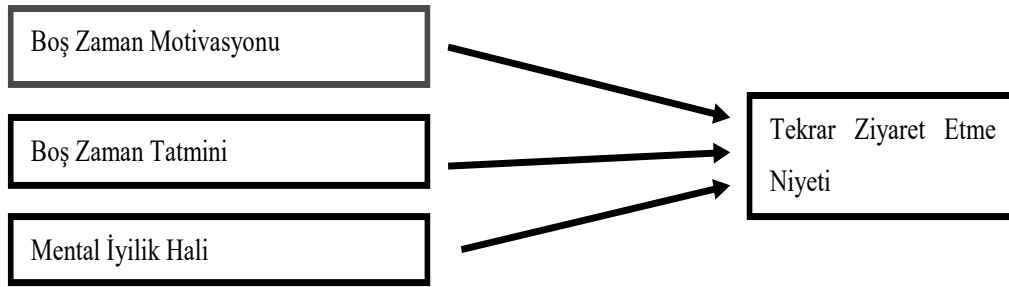
H6: 50 yaş ve üzeri turistlerin boş zaman motivasyonu, boş zaman tatmini, mental iyilik hali ve tekrar ziyaret etme niyeti arasında pozitif ilişki vardır.

H7: 50 yaş ve üzeri turistlerin boş zaman motivasyonlarının tekrar ziyaret etme niyetleri üzerinde pozitif etkisi vardır.

H8: 50 yaş ve üzeri turistlerin boş zaman tatminlerinin tekrar ziyaret etme niyetleri üzerinde pozitif etkisi vardır.

H9: 50 yaş ve üzeri turistlerin mental iyilik hallerinin tekrar ziyaret etme niyetleri üzerinde pozitif etkisi vardır.

Oluşturulan hipotezler doğrultusunda araştırma modeli Şekil 1’de gösterilmiştir.

Şekil 1. Araştırma Modeli

Çok değişkenli analizler için verilerin normal dağılıp dağılmadığını belirlemek amacıyla Kolmogorov- Simirnov testi uygulanmış ve yapılan test sonucunda verilerin normal dağılıma sahip olduğu belirlenmiştir. Elde edilen veriler normal dağılım gösterdiği için parametrik testler tercih edilmiştir. Araştırmada kullanılan Boş Zaman Motivasyonu Ölçeği, Boş Zaman Tatmini Ölçeği, Mental İyilik Hali Ölçeği ve Tekrar Ziyaret Etme Niyeti Ölçeği'nin güvenilirliğini ölçmek için Cronbach Alpha güvenilirlik analizi, yapı geçerliliğini ölçmek için faktör analizi, kişisel bilgiler için tanımlayıcı istatistikler kullanılmıştır. Ölçek değişkenlerinin ilişkisini belirlemek için Pearson korelasyon analizi, değişkenlerin birbirleri üzerindeki etkilerini belirlemek üzere doğrusal regresyon analizi kullanılmıştır. H₁, H₂, H₃, H₄, H₅ hipotezleri için t testi ve ANOVA, H₆ hipotezi için korelasyon, H₇, H₈ ve H₉ hipotezleri için regresyon analizleri uygulanmıştır.

4. Bulgular

4.1. Geçerlilik ve Güvenilirlik Bulguları

Yapılan araştırma kapsamında kullanılan ölçeklerin güvenilirlik analizinde iç tutarlılık kat sayısı olarak Alfa (α) modeli (Cronbach Alpha Coefficient) kullanılmıştır. Çalışma kapsamında kullanılan ölçeklerin genel geçerlilik ve güvenilirlik analizi sonucunda Cronbach Alpha katsayısı ,96'dır. Ölçeklerin ayrı ayrı alfa değerlerine bakıldığında boş zaman motivasyonu ölçeğinin ,92, boş zaman tatmini ölçeğinin ,96, mental iyilik hali ölçeğinin ,93, tekrar ziyaret etme niyeti ölçeğinin ,94'tür. Analiz sonuçlarına bakıldığında Cronbach Alpha değerleri çalışmada kullanılan ölçeklerin yüksek seviyede güvenilir olduğunu ortaya koymaktadır.

4.2. Faktör Analizi

Araştırmada kullanılan değişkenlerin yapı geçerliliğinin ölçülebilmesi amacıyla doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır. Örneklem büyüklüğünün yeterliliğini test etmek için Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve değişkenlerin normal dağılıma sahip olup olmadığını belirleyebilmek için Barlett Sphericity testi uygulanmıştır. Boş zaman motivasyonu ölçeğinin KMO değeri 0,94 ve Barlett Sphericity testi sonuçları da anlamlıdır. Faktör analizi ve varimax döndürme işlemi sonucunda motivasyon ölçeğinin öz değeri (eigenvalue) birden büyük üç boyut belirlenmiş ve üç boyut toplam varyansın %68,99'unu açıklamaktadır.

Tablo 1: Boş Zaman Motivasyonu Faktör Analizi

Değişkenler	İfadeler	Faktör Yüğü	Faktör Geçerliliğı	Faktör Varyansı
Bilmek-Başarmak- Uyaran Yaşama-Özdeşim	3	,72	,97	45,02
	5	,80		
	6	,82		
	7	,81		
	9	,75		
	10	,74		
	12	,77		
	13	,79		
	14	,72		
	16	,71		
	19	,72		
	20	,78		
	21	,80		
	22	,81		
	23	,82		
24	,80			
25	,79			
27	,80			

	28	,80		
Motivasyonsuzluk	1	,92	,96	18,94
	2	,93		
	4	,89		
	8	,89		
	15	,86		
	26	,90		
İçe atım	11	,78	,87	5,02
	17	,79		
	18	,84		
KMO: ,94 p: ,00 (Barlett's Test)	Chi- Square:10132,24 df:378	Toplam Varyans: 68,99		

Boş zaman tatmini ölçeğinin KMO değeri 0,94 ve Barlett Sphericity testi sonuçları da anlamlıdır. Faktör analizi ve varimax döndürme işlemi sonucunda boş zaman tatmini ölçeğinin öz değeri (eigenvalue) birden büyük beş boyut oluşmuş ve beş boyut toplam varyansın %75,32'sini açıklamaktadır.

Tablo 2: Boş Zaman Motivasyonu Faktör Analizi

Değişkenler	İfadeler	Faktör Yüğü	Faktör Geçerliliği	Faktör Varyansı
Fiziksel	6	,60	,92	54,96
	7	,57		
	13	,69		
	14	,76		
	15	,72		
	16	,54		
Psikolojik	1	,69	,90	6,52
	2	,76		
	3	,76		
	4	,65		
	5	,61		
Estetik	21	,76	,92	5,03
	22	,84		
	23	,82		
	24	,77		
Sosyal	8	,52	,91	4,62
	9	,73		
	10	,80		
	11	,71		
	12	,63		
Rahatlama	17	,76	,86	4,20
	18	,80		
	19	,68		
	20	,59		
KMO: ,94 p: ,00 (Barlett's Test)	Chi- Square:8441,18 df:276	Toplam Varyans: 75,32		

Mental iyilik hali ölçeğinin KMO değeri 0,89 ve Barlett Sphericity testi sonuçları da anlamlıdır. Yapılan faktör analizi sonucunda mental iyilik hali ölçeğinin öz değeri (eigenvalue) tek boyut olarak belirlenmiştir. Mental iyilik hali boyutu toplam varyansın

%71,07'sini açıklamaktadır.

Tablo 3: Mental İyilik Hali Faktör Analizi

Değişkenler	İfadeler	Faktör Yüğü	Faktör Geçerliliğı	Faktör Varyansı
Mental İyilik Hali	1	,81	,93	71,07
	2	,84		
	3	,88		
	4	,86		
	5	,87		
	6	,81		
	7	,84		
KMO: ,89 p: ,00 (Barlett's Test)	Chi- Square:2243,97 df:21		Toplam Varyans: 71,07	

Tekrar ziyaret etme niyeti ölçeğinin KMO değeri 0,76 ve Barlett Sphericity testi sonuçları da anlamlıdır.

Tablo 4: Tekrar Ziyaret Etme Niyeti Ölçeğı Faktör Analizi

Değişkenler	İfadeler	Faktör Yüğü	Faktör Geçerliliğı	Faktör Varyansı
Tekrar Ziyaret Etme Niyeti	1	,94	,94	89,64
	2	,96		
	3	,94		
KMO: ,76 p: ,00 (Barlett's Test)	Chi- Square:1093,09 df:3		Toplam Varyans: 89,64	

Yapılan faktör analizi sonucunda ölçeğın öz değeri (eigenvalue) tek boyut olarak belirlenmiştir. Tekrar ziyaret etme niyeti boyutu toplam varyansın %89,64'sini açıklamaktadır.

4.3. Kişisel Bilgilere İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan bireylerin kişisel bilgilerine ilişkin veriler Tablo 5'te gösterilmektedir.

Tablo 5: Kişisel Bilgilere İlişkin Bulgular

Değişken		f	%
Cinsiyet	Kadın	208	52,8
	Erkek	186	47,2
Yaş	50-64	177	44,9
	65-74	145	36,8
	75 yaş ve üzeri	72	18,3
Eğitim Durumu	İlköğretim	19	4,8
	Ortaöğretim	51	12,9
	Lise	162	41,1
	Ön lisans	53	13,5
	Lisans	109	27,7
Medeni Durum	Evli	249	63,2
	Bekar (Dul, boşanmış)	145	36,8
Aylık Gelir	22.002 TL ve altı	185	47,0
	22.003 TL ve üzeri	209	53,0
Kronik Hastalık	Diyabet	126	23,4
	Tansiyon	169	31,4
	Astım	42	7,8

	Romatizma	73	13,5
	Kalp	37	6,9
	Kanser	14	2,6
	Diğer	13	2,4
	Yok	65	12,1
Aktivite Çeşidi	Kültürel	131	17,5
	Eğlence	160	39,8
	Sportif	162	21,6
	Sağlık	270	36,0
	Kurs	16	2,1
	Katılmama	10	1,3

Tablo 5 incelendiğinde, katılımcıların %28,7'si Türk, %31,2'si Rus, %21,1'i Alman ve %19'u İngilizdir. %52,8'i kadın, %47,2'si erkektir. Katılımcıların %44,9'u 50-64 ve %36,8'i 65-74 yaş aralığında, %18,8'ü ise 75 yaş ve üzerindedir. Katılımcıların %27,7'si lisans mezunu, %13,5'i ön lisans mezunu, %41,1', lise mezunu, %12,9'u ortaokul mezunu ve %4,8'i ise ilkokul mezunudur. Araştırmaya katılanların %63,2'si evli, %36,8'i bekar, dul veya boşanmıştır. Katılımcıların %47'si 22.002 TL ve altında, %53'ü 22.003 TL ve üzerinde gelir durumuna sahiptir. Katılımcıların %8,1'inde bedensel engel mevcuttur. Kronik hastalığı bulunmayan katılımcılar %12,1 oranındadır. Katılımcıların %2,6'inde kanser, %13,5'inde romatizma, %7,8'inde astım, %6,9'unda kalp, %23,4'ünde diyabet ve %31,4'ünde tansiyon rahatsızlığı bulunmaktadır. Tatilleri süresince katılımcıların %2,1'i kurslara, %21,4'ü eğlence aktivitelerine, %36'sı sağlık aktivitelerine, %21,6'sı spor faaliyetlerine ve %17,5'i kültürel etkinliklere katılmıştır. Katılımcıların %1,3'ü tatilleri süresince herhangi bir aktiviteye katılmamıştır. Katılmama nedenleri arasında aktiviteleri beğenmemek ve bir rahatsızlığının olması vardır.

4.4. t Test Analizleri

Cinsiyet değişkenininin araştırma değişkenlerine göre farkına ilişkin analizler Tablo 6' da gösterilmiştir.

Tablo 6: Katılımcıların Cinsiyet Değişkenine Göre Boş Zaman Motivasyonu, Boş Zaman Tatmini, Mental İyi Hali ve Tekrar Ziyaret Etme Niyeti Algıları Farkı

Ölçekler	Cinsiyet	x	Standart Sapma	t	p
Boş Zaman Motivasyonu	Kadın	3,72	,50	-,17	,86
	Erkek	3,73	,57		
Boş Zaman Tatmini	Kadın	4,16	,57	2,90	,00
	Erkek	3,98	,65		
Mental İyi Hali	Kadın	4,21	,62	2,73	,01
	Erkek	4,03	,70		

Tekrar Ziyaret Etme Niyeti	Kadın	4,19	,69	1,43	,15
	Erkek	4,09	,74		

Yapılan t-testi sonuçlarına göre araştırmaya katılan katılımcıların cinsiyet değişkenine göre boş zaman motivasyonları arasında anlamlı bir fark ($t=-,17$, $p>0,05$) yoktur. Boş zaman tatmini ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir fark ($t=2,90$, $p<0,05$) vardır ve kadınların erkeklere göre boş zaman tatmini daha yüksektir. Mental iyilik hali ile cinsiyet değişkeni arasında da anlamlı bir fark ($t=2,73$, $p<0,05$) vardır. Kadınların erkeklere göre mental iyilik halleri daha yüksektir. Tekrar ziyaret etme niyeti ile cinsiyet değişkeni açısından herhangi anlamlı bir fark ($t=1,43$, $p>0,05$) bulunmamıştır.

Medeni durum araştırma değişkenlerine göre farkına ilişkin analizler Tablo 7' de gösterilmiştir.

Tablo 7: Katılımcıların Medeni Durum Değişkenine Göre Boş Zaman Motivasyonu, Boş Zaman Tatmini, Mental İyilik Hali ve Tekrar Ziyaret Etme Niyeti Algıları Farkı

Ölçekler	Medeni Durum	x	Standart Sapma	t	p
Boş Zaman Motivasyonu	Evli	3,74	,52	,94	,35
	Bekar	3,69	,54		
Boş Zaman Tatmini	Evli	4,14	,58	3,05	,00
	Bekar	3,95	,66		
Mental İyilik Hali	Evli	4,19	,63	2,56	,01
	Bekar	4,01	,70		
Tekrar Ziyaret Etme Niyeti	Evli	4,21	,71	2,66	,01
	Bekar	4,02	,70		

Yapılan t-testi sonuçlarına göre araştırmaya katılan katılımcıların medeni durum değişkenine göre boş zaman motivasyonları arasında anlamlı bir fark ($t=,94$, $p>0,05$) yoktur. Boş zaman tatmini ile medeni durum değişkeni arasında anlamlı bir fark ($t=3,05$, $p<0,05$) vardır ve evli olanların bekar olanlara göre boş zaman tatmini daha yüksektir. Mental iyilik hali ile medeni durum değişkeni arasında da anlamlı bir fark ($t=2,56$, $p<0,05$) vardır. Evli olanların bekarlara göre mental iyilik halleri daha yüksektir. Tekrar ziyaret etme niyeti ile medeni durum değişkeni arasında anlamlı bir fark ($t=2,66$, $p<0,05$) vardır. Evli olanların bekar olanlara göre tekrar ziyaret etme niyetleri daha yüksektir.

Gelir durumu değişkeninin araştırma değişkenlerine göre farkına ilişkin analizler Tablo 8' de gösterilmiştir.

Tablo 8: Katılımcıların Gelir Durumu Değişkenine Göre Boş Zaman Motivasyonu, Boş Zaman Tatmini, Mental İyilik Hali ve Tekrar Ziyaret Etme Niyeti Algıları Farkı

Ölçekler	Gelir Durumu	x	Standart Sapma	t	p
Boş Zaman Motivasyonu	22.002 TL ve altı	3,28	,56	-2,55	,02
	22.003 TL ve üzeri	3,66	,57		
Boş Zaman Tatmini	22.002 TL ve altı	3,61	,50	-2,26	,04
	22.003 TL ve üzeri	3,92	,64		
Mental İyilik Hali	22.002 TL ve altı	3,70	,80	-1,38	,19
	22.003 TL ve üzeri	4,00	,65		
Tekrar Ziyaret Etme Niyeti	22.002 TL ve altı	3,82	,92	-,97	,35
	22.003 TL ve üzeri	4,06	,72		

Yapılan t-testi sonuçlarına göre araştırmaya katılan katılımcıların gelir durumu değişkenine göre boş zaman motivasyonları arasında anlamlı bir fark ($t=-2,55$, $p<0,05$) vardır ve gelir durumu 22.003 TL ve üzeri olan katılımcıların boş zaman motivasyonu daha yüksektir. Boş zaman tatmini ile gelir durumu değişkeni arasında anlamlı bir fark ($t=-2,26$, $p<0,05$) vardır ve gelir durumu 22.003 TL ve üzeri olan katılımcıların boş zaman tatminleri daha yüksektir. Mental iyilik hali ile gelir durumu değişkeni arasında anlamlı bir fark ($t=-1,38$, $p>0,05$) yoktur. Tekrar ziyaret etme niyeti ile gelir durumu değişkeni arasında anlamlı bir fark ($t=-,97$, $p>0,05$) yoktur.

4.5. ANOVA Test Analizleri

Yaş değişkenininin araştırma değişkenlerine göre farkına ilişkin analizler Tablo 9’ da gösterilmiştir.

Tablo 9: Katılımcıların Yaş Değişkenine Göre Boş Zaman Motivasyonu, Boş Zaman Tatmini, Mental İyilik Hali ve Tekrar Ziyaret Etme Niyeti Algıları Farkı

Yaş		Kareler Toplamı	df	Kare Ortalaması	F	p
Boş Zaman Motivasyonu	Gruplararası	5,79	2	2,89	10,78	,00
	Gruplariçi	104,93	391	,27		
	Toplam	110,72	393			
Boş Zaman Tatmini	Gruplararası	13,66	2	6,83	19,80	,00
	Gruplariçi	134,81	391	,35		
	Toplam	148,46	393			
Mental İyilik Hali	Gruplararası	10,19	2	5,10	12,37	,00
	Gruplariçi	161,15	391	,41		
	Toplam	171,39	393			
Tekrar Ziyaret Etme	Gruplararası	10,48	2	5,24	10,79	,00
	Gruplariçi	189,75	391	,49		
	Toplam	200,23	393			

Tablo 9’a göre katılımcıların boş zaman motivasyonu algılarının($F_{(2,391)}= 10,78$, $p<0,05$), boş zaman tatmini algılarının($F_{(2,391)}= 19,80$, $p<0,05$), mental iyilik hali algılarının

($F_{(2,391)}= 12,37, p<0,05$) ve tekrar ziyaret etme niyetlerinin ($F_{(2,391)}= 10,79, p<0,05$) yaş gruplarına göre farklılık gösterdiği ortaya çıkmıştır. Boş zaman motivasyonu, boş zaman tatmini, mental iyilik hali ve tekrar ziyaret etme niyeti algılarının yaş gruplarına göre dağılımı Tablo 10’da gösterilmiştir.

Tablo 10: Katılımcıların Boş Zaman Motivasyonu, Boş Zaman Tatmini, Mental İyilik Hali ve Tekrar Ziyaret Etme Niyeti Algılarının Yaş Gruplarına Göre Dağılımı

	Yaş	N	x	Standart Sapma	Standart Hata	Min.	Max.
Boş Zaman Motivasyonu	50-64	177	3,74	,51	,04	2,29	5,00
	65-74	145	3,83	,48	,04	2,25	5,00
	75 ve üzeri	72	3,49	,59	,07	2,25	5,00
Boş Zaman Tatmini	50-64	177	4,14	,55	,04	1,42	5,00
	65-74	145	4,18	,61	,05	1,33	5,00
	75 ve üzeri	72	3,68	,63	,07	2,25	4,88
Mental İyilik Hali	50-64	177	4,17	,62	,05	1,86	5,00
	65-74	145	4,22	,64	,05	2,00	5,00
	75 ve üzeri	72	3,78	,69	,08	2,00	5,00
Tekrar Ziyaret Etme Niyeti	50-64	177	4,25	,66	,05	2,00	5,00
	65-74	145	4,17	,74	,06	2,00	5,00
	75 ve üzeri	72	3,81	,71	,08	2,33	5,00

Turistlerin yaş gruplarına göre boş zaman motivasyonu, boş zaman tatmini, mental iyilik hali ve tekrar ziyaret etme niyeti algılarında farklılık olmakla birlikte, Boş zaman motivasyonu algısı için en yüksek ortalamaya sahip grubun 65-74 yaş aralığı ($x= 3,83$) olduğu görülmektedir. Boş zaman tatmini algısı için de en yüksek ortalamaya sahip grup 65-74 yaş aralığıdır ($x=4,18$). Mental iyilik hali algısı için ortalaması en yüksek grup 65-74 yaş aralığındadır($x=4,22$). Tekrar ziyaret etme niyeti için ortalaması en yüksek grup ise 50-64 yaş aralığındaki($x=4,25$) katılımcılardır. Tüm ölçekler düşünüldüğünde 75 yaş ve üzeri katılımcıların en düşük ortalamaya sahip olduğu görülmektedir. Yapılan Tukey testi sonucunda ($p<0,05$) boş zaman motivasyonu, boş zaman tatmini, mental iyilik hali ve tekrar ziyaret etme niyeti algıları için 50-64 yaş arası ve 75 yaş ve üzeri yaş aralığındaki katılımcılar ile 65-74 yaş arası ve 75 yaş ve üzeri yaş aralığındaki katılımcılar arasında farklılık görülmektedir.

Eğitim durumu değişkeninin araştırma değişkenlerine göre farkına ilişkin analizler Tablo 11’de gösterilmiştir.

Tablo 11: Katılımcıların Eğitim Durumu Değişkenine Göre Boş Zaman Motivasyonu, Boş Zaman Tatmini, Mental İyilik Hali ve Tekrar Ziyaret Etme Niyeti Algıları Farkı

Eğitim Durumu		Kareler Toplamı	df	Kare Ortalaması	F	p
Boş Zaman Motivasyonu	Gruplararası	8,44	4	2,11	8,03	,00
	Gruplariçi	102,28	389	,26		
	Toplam	110,72	393			
Boş Zaman Tatmini	Gruplararası	15,04	4	3,76	10,96	,00
	Gruplariçi	133,42	389	,34		
	Toplam	148,46	393			
Mental İyilik Hali	Gruplararası	10,81	4	2,70	6,55	,00
	Gruplariçi	160,53	389	,41		
	Toplam	171,34	393			
Tekrar Ziyaret Etme	Gruplararası	11,16	4	2,79	5,74	,00
	Gruplariçi	189,07	389	,49		
	Toplam	200,23	393			

Yapılan ANOVA Testi sonucunda katılımcıların boş zaman motivasyonu algılarının($F_{(4,389)}= 8,03,p<0,05$), boş zaman tatmini algılarının($F_{(4,389)}= 10,96,p<0,05$), mental iyilik hali algılarının ($F_{(4,389)}= 6,55,p<0,05$) ve tekrar ziyaret etme niyetlerinin ($F_{(4,389)}= 5,74,p<0,05$) eğitim durumuna göre farklılık gösterdiği ortaya çıkmıştır. Boş zaman motivasyonu, boş zaman tatmini, mental iyilik hali ve tekrar ziyaret etme niyeti algılarının eğitim durumuna göre dağılımı Tablo 12’de gösterildiği şekildedir.

Tablo 12: Katılımcıların Boş Zaman Motivasyonu, Boş Zaman Tatmini, Mental İyilik Hali ve Tekrar Ziyaret Etme Niyeti Algılarının Eğitim Durumuna Göre Dağılımı

	Eğitim Durumu	N	x	Standart Sapma	Standart Hata	Min.	Max.
Boş Zaman Motivasyonu	İlkokul	19	3,46	,57	,13	2,25	4,18
	Ortaokul	51	3,44	,53	,07	2,29	5,00
	Lise	162	3,72	,55	,04	2,25	4,96
	Ön lisans	53	3,79	,50	,07	2,36	5,00
	Lisans	109	3,88	,44	,04	2,64	5,00
Boş Zaman Tatmini	İlkokul	19	3,89	,54	,12	2,67	4,58
	Ortaokul	51	3,63	,70	,10	2,13	5,00
	Lise	162	4,09	,58	,05	1,33	5,00
	Ön Lisans	53	4,11	,68	,09	1,42	5,00
	Lisans	109	4,27	,48	,05	2,42	5,00
Mental İyilik Hali	İlkokul	19	3,85	,67	,15	2,29	5,00
	Ortaokul	51	3,77	,75	,11	1,86	5,00
	Lise	162	4,17	,60	,05	2,14	5,00
	Önlisans	53	4,09	,69	,09	2,00	5,00
	Lisans	109	4,28	,62	,06	2,29	5,00
Tekrar Ziyaret Etme Niyeti	İlkokul	19	3,84	,73	,17	2,00	5,00
	Ortaokul	51	3,80	,77	,11	2,00	5,00
	Lise	162	4,18	,70	,06	2,00	5,00
	Önlisans	53	4,10	,78	,11	2,00	5,00
	Lisans	109	4,31	,60	,06	2,67	5,00

Turistlerin eğitim durumlarına göre boş zaman motivasyonu, boş zaman tatmini, mental iyilik hali ve tekrar ziyaret etme niyeti algılarında farklılık olmakla birlikte, boş zaman motivasyonu ($x=3,88$), boş zaman tatmini ($x=4,27$), mental iyilik hali ($x=4,28$) ve tekrar ziyaret etme niyeti ($x=4,31$) algıları için en yüksek ortalama sahip grubun eğitim durumu lisans seviyesinde olanlar olduğu görülmektedir. Boş zaman motivasyonu ($x=3,44$), boş zaman tatmini ($x=3,63$), mental iyilik hali ($x=3,77$) ve tekrar ziyaret etme niyeti ($x=3,80$) algılarında en düşük ortalama sahip grubun ise ortaokul mezunları olduğu görülmektedir. Yapılan Tukey testi sonucunda ($p<0,05$) boş zaman motivasyonu ve boş zaman tatmini için eğitim düzeyleri ortaokul olan katılımcılar ile lise, önlisans ve lisans eğitim düzeylerine sahip katılımcılar arasında farklılık görülmektedir. Mental iyilik hali ve tekrar ziyaret etme niyeti için eğitim düzeyleri ortaokul olan katılımcılar ile lise ve lisans eğitim düzeylerine sahip katılımcılar arasında farklılık görülmektedir.

4.6. Korelasyon Analizi

50 yaş ve üzeri turistlerin boş zaman motivasyonları, boş zaman tatminleri, mental iyilik halleri ve tekrar ziyaret etme niyetleri arasındaki ilişkiyi incelemek için yapılan korelasyon analizi Tablo 13'te gösterilmiştir.

Tablo 13: Korelasyon Analizi

	N	x	Standart Sapma	1	2	3	4
Boş Zaman Motivasyonu	394	3,72	,53	1			
Boş Zaman Tatmini	394	4,07	,61	,54** ,00	1		
Mental İyilik Hali	394	4,12	,66	,49** ,00	,74** ,00	1	
Tekrar Ziyaret Etme Niyeti	394	4,14	,71	,44** ,00	,65** ,00		1

** . Korelasyon 0.01 düzeyinde anlamlıdır.

50 yaş ve üzeri turistlerin boş zaman motivasyonu ortalaması ($x=3,73$), boş zaman tatmini ortalaması ($x=4,07$), mental iyilik hali ortalaması ($x=4,12$) ve tekrar ziyaret etme niyeti ortalaması ($x=4,14$) olarak saptanmıştır.

Değişkenler arasındaki ilişkiler Pearson korelasyon katsayısı tekniği ile incelenmiştir. Analiz sonucunda, boş zaman motivasyonu ile tatmini arasında orta seviyede anlamlı ve pozitif bir ilişki ($r=0,54$, $p<.01$), boş zaman motivasyonu ile mental iyilik hali arasında orta seviyede anlamlı ve pozitif bir ilişki ($r=0,49$, $p<.01$), boş zaman motivasyonu ile tekrar ziyaret etme niyeti arasında orta seviyede anlamlı pozitif bir ilişki ($r=0,44$, $p<.01$), boş zaman tatmini ile mental iyilik hali arasında yüksek seviyede anlamlı ve pozitif bir

ilişki ($r=0,74, p<.01$), boş zaman tatmini ile tekrar ziyaret etme niyeti arasında orta seviyede anlamlı ve pozitif bir ilişki ($r=0,65, p<.01$), mental iyilik hali ile tekrar ziyaret etme niyeti arasında orta seviyede anlamlı ve pozitif bir ilişki ($r=0,65, p<.01$), olduğu tespit edilmiştir.

4.7. Regresyon Analizi

50 yaş ve üzeri turistlerin boş zaman motivasyonları, boş zaman tatminleri, mental iyilik hallerinin tekrar ziyaret etme niyetleri üzerindeki etkilerini incelemek için yapılan regresyon analizi Tablo 14’te gösterilmiştir.

Tablo 14: Regresyon Analizi

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişken	Katsayı		t	F	R ²
		β	Standart hata			
Tekrar Ziyaret Etme Niyeti	Sabit Değer	,51	,21	2,50	125,61	,49
	Boş Zaman Motivasyonu	,09	,06	1,95		
	Boş Zaman Tatmini	,34	,07	6,01		
	Mental İyilik Hali	,36	,06	6,67		

Analiz sonucunda anlamlı bir regresyon modeli, $F(3,390)=125,61$, $p<.05$ ve bağımlı değişkendeki varyansın %49’unun ($R^2=.49$) bağımsız değişkenler tarafından açıklandığı bulunmuştur. Buna göre, boş zaman motivasyonu tekrar ziyaret etme niyetini olumlu ve anlamlı olarak yordamaktadır ($\beta=.08$). Boş zaman tatmini tekrar ziyaret etme niyetini olumlu ve anlamlı olarak yordamaktadır ($\beta=.34$). Mental iyilik hali tekrar ziyaret etme niyetini olumlu ve anlamlı olarak yordamaktadır ($\beta=.36$).

5. Sonuç ve Öneriler

Dünyadaki demografik geçiş sürecinde yaşlı nüfus sayıca ve önem bakımından hızla artmaktadır. 55 yaş ve üzerindeki bireyler boş zamanlarını daha aktif geçirmek istemekte ve emeklilik dönemlerinde farklı tatil deneyimleri kazanmayı hedeflemektedir (Aktin, 2020). Üçüncü yaş turistleri turizm sektörü içerisinde önemli bir pazar bölümü olarak karşımıza çıkmaktadır. Boş zamanlarının fazla olması ve düşük sezonda daha fazla seyahat etmeyi tercih etmeleriyle önemleri daha da artmaktadır (Gu, vd. 2016). Rekreatif faaliyetler insan aktivitelerinin en az kısıtlandığı alanlardan birisidir, bireylere seçim yapma özgürlüğü sağlamaktadır. Boş zaman faaliyetleri yalnızca fiziksel sağlığa katkı sağlamakla kalmamakta aynı zamanda bireyin kendisine seçim yapma özgürlüğü verdiği için psikolojik sağlığı da olumlu yönde etkilemektedir. Boş zaman faaliyetlerinin neşe ve zevk kaynağı olduğu, bireyin psikolojik iyilik halini olumlu yönde etkilediği bilinmektedir (Kim vd., 2024). Bu alanda yapılan çalışmalar bunun yalnızca kısa ve geçici

olarak o anki yaşam kalitesini artırmayacağını, aynı şekilde duygu durumuna uzun dönemde de olumlu etkiler sağlayacağını belirtmektedir (Manell, 1999; Kim vd., 2024). Bu araştırma temelde, yaşlıların katıldığı tatil deneyimleri içerisindeki rekreatif faaliyetlerin onların mental durumlarına iyi gelmesi, boş zaman motivasyon ve tatmin düzeylerinin yüksek olması ve sağladıkları faydalarla aynı destinasyona tekrar gelme isteklerinin olumlu etkileneceği üzerine kurulmuştur. Boş zaman motivasyonu, boş zaman tatmini, mental iyilik hali ve tekrar ziyaret etme niyeti değişkenleri arasındaki ilişkiler ve etkilere ilişkin önerdiğimiz ve test ettiğimiz model mevcut bilgi birikimine katkı sunmaktadır. Ayrıca, üçüncü yaş turistler ve tatil boş zaman faaliyetlerine ilişkin elde edilen veriler ile sektörel uygulamalarda yönetici ve işletmecilere yaşlı turist profiline yönelik daha kapsayıcı, sürdürülebilir ve ekonomik açıdan verimli bir turizm modeli oluşturulmasında öncülük edecektir.

Turistlerin boş zaman motivasyonu algılarının aylık gelirlerine, yaş gruplarına ve eğitim durumlarına göre farklılaşma gösterdiği bulunmuştur. Gelir düzeyi 22.003 TL ve üzerinde olan katılımcıların boş zaman motivasyonları daha yüksektir. En yüksek boş zaman motivasyonuna sahip grup 65-74 yaş aralığındadır. En yüksek boş zaman motivasyonuna sahip grup lisans mezunu, en düşük motivasyona sahip grup ise ortaokul mezunu gruptur. Lindsay ve Ogle (1972)'nin yaptıkları çalışmada da boş zaman değerlendirme davranışı meslek sahibi olan bireylerin prestijlerini gösterme alanı olarak değerlendirilebilmektedir. Bireylerin eğitim düzeyinin artması ile beraber prestijleri yüksek konumlara ulaşmakta, boş zaman yaratma ve bu zamanı bireysel gelişmeler için kullanma isteğinde de artış olduğu gözlenmektedir. Boş zaman tatmini algıları, cinsiyete, medeni durumlarına, yaşlarına, gelirlerine ve eğitim durumlarına göre farklılık göstermiştir. Cinsiyet değişkenine göre kadınların boş zaman tatmini erkeklere oranla daha yüksektir. Medeni durumlarına göre evli olanların boş zaman tatmini daha yüksektir. Literatürde de yalnız olan yaşlıların daha az boş zaman tatminine ulaştıkları belirtilmektedir, bu da çalışmayı destekler niteliktedir (Broughton ve Brent, 2007). Aylık gelir durumuna göre 22.003 TL ve üzeri gelire sahip katılımcıların boş zaman tatmini daha yüksektir. Çelik (2011) tarafından yapılan çalışmada boş zaman tatmininin gelire göre farklılaşmadığı tespit edilirken, Ardahan ve Yerlisu Lapa (2010) tarafından yapılan çalışmada ise boş zaman tatmini ve alt boyutlarının gelire göre farklılaştığı görülmektedir. Eğitim durumuna göre en yüksek tatmin lisans eğitim düzeyindekiler de en düşük tatmin

ise ortaokul eğitim düzeyine sahip bireylerdedir. Yaş değişkenine göre 50-64 yaş grubu ile 75 yaş üzeri ve 65-74 yaş grubu ile 75 yaş üzeri arasında farklılaşma görülmektedir. Sevil ve Şimşek (2019)'in yaptıkları çalışmada da benzer sonuçlara ulaşılmıştır. 60-65 yaş grubundaki yaşlıların 66-70 ve 71-75 yaş grubundaki bireylerden daha fazla boş zaman tatmini algısına sahip oldukları saptanmıştır. Emekliliğin hemen sonrasında boş zaman tatmininde bir değişiklik yaşanmasa da emekliliği izleyen süreçlerde boş zaman tatmininde yükseliş izlenmektedir (Pinquart ve Schindler, 2009). Mental iyilik hali algıları cinsiyete, medeni duruma, yaş değişkenine ve eğitim durumuna göre farklılaşma göstermektedir. Cinsiyet değişkenine göre kadınların mental iyilik hali algıları erkeklere oranla daha yüksektir. Literatürde Haring ve arkadaşları (1984), erkeklerin kadınlara oranla daha yüksek mental iyilik halinde olduklarını belirtirken, Lee ve diğerleri (1991) ve Eşiğül (2013)'ün çalışmaları farklı sonuçlar ortaya koymaktadır. Medeni duruma göre evli olanların mental iyilik hali algıları daha yüksektir. Yaş değişkenine göre 65-74 yaş aralığının mental iyilik hali daha yüksektir. İlgili literatürde, yaş ile mental iyilik hali arasında negatif yönlü bir ilişki olduğu (Eryılmaz ve Ercan, 2011) belirtilmektedir. Bireylerin mental iyilik hali düzeyleri, yaşları ilerledikçe daha iyiye gitmektedir (Kermen, 2013). Tekrar ziyaret etme niyetleri medeni duruma, yaş gruplarına ve eğitim durumlarına göre farklılaşmaktadır. Evli olanların aynı destinasyonu tekrar ziyaret etme niyetleri bekar olanlara göre daha yüksektir. Medeni durum değişkeni açısından bakıldığında evli olan ziyaretçilerin bekar olan ziyaretçilerden daha düşük oranda tekrar gelme niyetinde oldukları belirtilmiştir (Seçilmiş, 2012).

Boş zaman motivasyonu, boş zaman tatmini ve mental iyilik hali değişkenleri tekrar ziyaret etme niyetinin %49'unu açıklamaktadır ($R^2=0,49$). Araştırmada elde edilen bulgulardan, turistlerin boş zaman motivasyonu, boş zaman tatmini ve mental iyilik halinin tekrar ziyaret etme niyetini önemli ölçüde etkilediği görülmektedir. Turistlerin tekrar ziyaret etme niyeti ortalamaları boş zaman motivasyonu, boş zaman tatmini ve mental iyilik hali ortalamasına göre daha yüksektir ve bu sonuç turistlerin boş zaman motivasyonu, boş zaman tatmini ve mental iyilik hallerinin tekrar ziyaret etme niyeti üzerine etkisi olduğunu ortaya koymaktadır.

Turizm işletmelerinin yaşlı bireylerin tercih ettikleri rekreatif faaliyetlere yönelmesi durumunda yaşlıların motivasyon ve tatmin düzeylerinin ve mental iyilik hallerinin artacağı düşünülmektedir. Bu sayede yaşlı turistlerin aynı destinasyonu tekrar ziyaret

etme niyetlerinin de artacağı düşünülmektedir. Yaşlıların kendini daha iyi hissedeceği, daha aktif olacağı ve sosyalleşeceği rekreatif faaliyetler oldukça önemlidir. Turizm sektöründe işletmecilerin sosyalleşme, sağlık, rahatlama, eğlenme ve daha birçok amaca hizmet eden faaliyetleri hali hazırda kullandıkları görülmekte, ancak yaşlıların fizyolojik, psikolojik, sosyolojik özellikleri doğrultusunda yaşlılara yönelik daha spesifik faaliyetler planlanmalıdır. Yaşlıların değişen yaşam tarzları ve daha aktif olma istekleri göz önüne alınarak turizm işletmelerinde yaşlı bireylere uygun faaliyetler oluşturmak ve onların da ilgisini çekecek rekreatif etkinliklere yönelmek gerekmektedir. Turizm sektöründe önemli yeri olan yaşlı bireylerin ilgisini çeken ve aktif kalmalarını sağlayacak rekreatif faaliyetlerin planlanmasına yönelik araştırmaların çeşitlendirilmesi önerilmektedir. Turizm işletmeleri açısından yaşlıları rekreatif faaliyetlere motive eden alt boyutlara yönelik rekreatif faaliyetlerin hazırlanması gerektiği düşünülmektedir. Üçüncü yaş turistlerin katıldıkları rekreatif faaliyet türlerinden mental iyilik halini olumlu etkileyen faaliyetlerin tespiti ve güncel ihtiyaçlara göre geliştirilmesi gerekmektedir. Teknoloji destekli faaliyet planlamaları katılım motivasyonunu arttırabilir. Üçüncü yaş turizminin önemi düşünüldüğünde yaşlıların katıldıkları rekreatif faaliyetlerdeki ilgi alanları, motivasyon kaynakları, sosyal, psikolojik, fiziksel vb. alanlardaki kazanımları, faaliyetten beklentileri, ihtiyaçları, faaliyet sonrası yaşadıkları fiziksel ve mental iyilik halleri ve faaliyetlere tekrar katılım gösterme niyetleri açısından alanyazındaki araştırmaların artırılması gerektiği düşünülmektedir.

Kaynakça

- Abdullah, S. I. N. W. ve Lui, E. (2018). Satisfaction drivers and revisit intention of international tourists in Malaysia. *Journal of Tourism Hospitality and Environment Management*. 3(9),1-13.
- Aktin, S. (2020). Emeklilik sonrası gündelik yaşam ve boş zaman pratikleri: Kabul günleri örneği. *Senex: Yaşlılık Çalışmaları Dergisi*. 4(4), 17-39.
- Alen, E., Losada, N. ve de Carlos, P. (2017). Profiling the segments of senior tourists throughout motivation and travel characteristics. *Current Issues in Tourism*. 20(14), 1454-1469.
- Alén, E., Nicolau, J. L., Losada, N. ve Domínguez, T. (2014). Determinant factors of senior tourist length of stay. *Annals of Tourism Research*. 49, 19-32.
- Bayer, M. Z. (1973). *Memleketimizde tabiatı koruma ve rekreasyon*. Çalışma ve Çalışma Dışı Zamanın Planlanması Semineri, Ankara: ODTÜ Yayınları, 49-81.
- Beard, J. G. ve Ragheb, M. G. (1980). Measuring leisure satisfaction. *Journal of Leisure Research*. 12(1), 20-33.

- Bell, S. L., Phoenix, C., Lovell, R. ve Wheeler, B. W. (2014). Green space, health and wellbeing: Making space for individual agency. *Health & Place*. 30, 287–292.
- Broughton, K. ve Brent, B. A. (2007). Leisure satisfaction of older adults. *Activities, Adaptation & Aging*. 31(1), 1-18.
- Cengiz, F. ve Kantarcı, K. (2013). Üçüncü yaş turistlere yönelik turistik ürün önem-performans analizi. *Uluslararası Alanya İşletme Fakültesi Dergisi*. 5(2), 29-35.
- Ceylan, U. (2018). Üçüncü yaş turistlerin termal konaklama işletmelerinden beklentileri üzerine bir araştırma. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*. 7(4), 671-685.
- Chen, C. F. ve Wu, C. C. (2009). How motivations, constraints, and demographic factors predict seniors. *Asia Pacific Management Review*. 14(3), 301-312.
- Çelik, G. (2011). Kamu kuruluşlarında çalışan engelli bireylerin serbest zaman engellerinin ve tatmin düzeylerinin incelenmesi (Antalya merkez örneği). Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.
- Dann, G. M. (1981). Tourism motivations: An appraisal. *Annals of Tourism Research*. 8(2), 189–219.
- Deci, E. L. ve Ryan, R. M. (1985). Conceptualizations of intrinsic motivation and self-determination. *Intrinsic motivation and self-determination in human behavior*. 11-40.
- Dunstan, D.W., Salmon, J., Owen, N., Armstrong, T., Zimmet, P. Z., Welborn, T. A. ve AusDiab Yönetim Komitesi. (2004). Yetişkinlerde teşhis edilemeyen anormal glikoz metabolizması riski ile ilgili olarak fiziksel aktivite ve televizyon izleme. *Diyabet Bakımı*. 27(11), 2603-2609.
- Dupuis, S. L. ve Smale, B. J. (1995). An examination of relationship between psychological well-being and depression and leisure activity participation among older adults. *Loisir et société/Society and Leisure*. 18(1), 67-92.
- Eryılmaz, A. ve Ercan, L. (2011). Investigating of the subjective well-being based on gender, age and personality traits. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(36): 139 149.
- Eşigül, E. (2013). Üniversite öğrencilerinin algıladıkları stres ile psikolojik iyi olma arasındaki ilişkide sosyal problem çözmenin aracı ve düzenleyici rolünün incelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Flacker, J. M. (2003). What is a geriatric syndrome anyway. *J Am Geriatr Soc*. 51, 574-576.
- Fleischer, A. ve Pizam, A. (2002). Tourism constraints among israeli seniors. *Annals of Tourism Research*. 29(1), 106-123.
- Footitt, J. ve Anderson, D. (2012). Associations between perception of wellness and health-related quality of life, comorbidities, modifiable lifestyle factors and demographics in older australians. *Australas J Ageing*. 31, 22-27.
- Francken, D. A., van Raaij, W. F. ve Verhallen, T. M. M. (1981). *Satisfaction With Leisure Activities*. In W. Molt (Ed.), *Advances in Economic Psychology: Third*

European Colloquium on Economic Psychology. Meyn, Heidelberg.

- Gitelson, R. J. ve Crompton, J. L. (1984). Insights into the repeat vacation phenomenon. *Annals of Tourism Research*. 11, 199-217.
- Gu, D., Zhu, H., Brown, T., Hoenig, H. ve Zeng, Y. (2016). Tourism experiences and self-rated health among older adults in China. *Journal of Aging and Health*. 28(4), 675–703.
- Güler, E. Ö., Güler, H. ve Börüban, C. (2017). The travel preferences of elderly travelers living in Adana. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 26(3), 109-124.
- Haring, M. J., Stock, W. A. ve Okun, M. A. (1984). A research synthesis of gender and social class as correlates of subjective well-being. *Human Relations*. 37(8), 645-657.
- Huber, D. (2019). A life course perspective to understanding senior tourism patterns and preferences. *International Journal of Tourism Research*. 2, 1-16.
- Hung, K. ve Crompton, J. L. (2006). Benefits and constraints associated with the use of an urban park reported by a sample of elderly in Hong Kong. *Leisure Studies*. 25, 291 311.
- Hsu, C. H. ve Kang, S. K. (2009). Chinese urban mature travelers motivation and constraints by decision autonomy. *Journal of Travel & Tourism Marketing*. 26(7), 703-721.
- Jang, S. S., Bai, B., Hu, C. ve Wu, C. (2009). Affect, travel motivation, and travel intention: a senior market. *Journal of Hospitality & Tourism Research*. 33(1), 51-73.
- Jiménez-Pavón, D., Carbonell-Baeza, A. ve Lavie, C. J. (2020). Physical exercise as therapy to fight against the mental and physical consequences of COVID-19 quarantine: Special focus in older people. *Progress in Cardiovascular Diseases*. 63(3),386-390.
- Kelly, P. A. (1983). Witt division of *recreation* and leisure studies. North Texas State University.
- Kemperman, A. ve Timmermans, H. (2014). Green spaces in the direct living environment and social contacts of the aging population. *Landscape and Urban Planning*. 129, 44-54.
- Kermen, U. (2013). Üniversite öğrencilerinin ihtiyaç doyumu ve öznel iyi oluş düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.
- Kessel, A., Green, J., Pinder, R., Wilkinson, P., Grundy, C. ve Lachowycz, K. (2009). Multidisciplinary research in public health: a case study of research on access to green space. *Public Health*. 123, 32–38.
- Keyes, C. L. (2002). The mental health continuum: from languishing to flourishing in life. *Journal of Health and Social Behavior*. 43, 207-222.
- Keyes, C. L., Dhingra, S. S. ve Simoes, E. J. (2010). Change in level of positive mental health as a predictor of future risk of mental illness. *American Journal of Public*

Health. 100, 2366-2371.

- Kılıçlar, A., Aysen, E. ve Küçükergin, F. (2017). Demografik değişimlerin turizm türleri üzerindeki belirleyici etkisi: Üçüncü yaş turizmi. *Gazi Üniversitesi Turizm Fakültesi Dergisi*, (2), 80-100.
- Kim, M. ve Kim, C. (2018). Lifestyle and travel motivation of the elderly in South Korea: baseline characteristics and the relationship between demographic factors. *International Journal of Hospitality & Tourism Administration*. 1-24.
- Kim, D., Park, J., & Park, B. J. (2024). How do leisure activities impact leisure domain and life domain satisfaction and subjective well-being?. *International Journal of Tourism Research*, 26(1), e2618.
- Kozak, M. (2001). Repeaters' behaviour at two distinct destinations. *Annals of Tourism Research*. 28(3), 784-807.
- Lee, A. C. K. ve Maheswaran, R. (2011). The health benefits of urban green spaces: a review of the evidence. *Journal of Public Health*. 33, 212-222.
- Lee G.R., Seccombe K. ve Shehan C. L. (1991). Marital status and personal happiness: an analysis of trend data. *Journal of Marriage and the Family*. 839-844.
- Lindsay, J.J. ve Ogle, R.A. (1972). Socioeconomics patterns of outdoor recreation use near urban areas. *Journal of Leisure Research*. 4, 19-20.
- McMahon, S. ve Fleury, J. (2012). Wellness in older adults: a concept analysis. *Nurs Forum*. 47, 39-51.
- Milligan, C., Gatrell, A. ve Bingley, A. (2004). Cultivating health: therapeutic landscapes and older people in Northern England. *Social Science & Medicine*. 58, 1781-1793.
- Owen, F. K. ve Çelik, N. D. (2018). Yaşam boyu sağlıklı yaşam ve iyilik hali. *Psikiyatri Güncel Yaklaşımlar*. 10(4), 440-453.
- Ölüç, F. (2007). *Kentsel kesimde yaşlılarda sağlıkla ilintili yaşam kalitesi*. Yayınlanmış Tıpta Uzmanlık Tezi. Trakya Üniversitesi, Edirne.
- Özdipçiner, N. S. (2008). Türk turizm pazarında yaşlı yabancı tüketicilerin turistik tercihleri. *Yaşlı Sorunları Araştırma Dergisi*. 1(2), 134-146.
- Patterson, I. R. (2006). *Growing Older: Tourism and Leisure Behaviour of Older Adults*. CABI, UK.
- Patuelli, R. ve Nijkamp, P. (2016). Travel motivations of seniors: a review and a meta-analytical assessment. *Tourism Economics*. 22(4), 847-862.
- Pereira, G., Christian, H., Foster, S., Boruff, B. J., Bull, F., Knuiman, M. ve Giles Corti, B. (2013). The association between neighborhood greenness and weight status: an observational study in Perth Western Australia. *Environmental Health*. 12, 49.
- Pinquart, M. ve Schindler, I. (2009). Change of leisure satisfaction in the transition to retirement: A latent class analysis. *Leisure Sciences*, 31(4), 311-329.
- Prayag, G. (2012). Senior travelers' motivations and future behavioral intentions: the case of nice. *Journal of Travel & Tourism Marketing*. 29(7), 665-681.
- Robertson, D. N. (2001). The impact of travel on older adults: an exploratory

- investigation. *Tourism (Zagreb)*. 49, 99-108.
- Samawi, H. M. (2013). Daily walking and life expectancy of elderly people in the Iowa 65+ rural health study. *Frontiers in Public Health*. 1, 11.
- Seçilmiş, C. (2012). Termal turizm destinasyonlarından duyulan memnuniyet düzeyinin tekrar ziyaret niyetine etkisi: Sakarılıca örneği. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*. 11(39), 231-250.
- Sevil, T. ve Şimşek, K. Y. (2019). Yaşlıların boş zaman aktivitelerine katılımlarında algıladıkları boş zaman tatmininin demografik özelliklere göre analizi. *GSI Journals Serie A: Advancements in Tourism Recreation and Sports Sciences*. 1(2), 54-70.
- Shoemaker, S. (1989). Segmentation of the senior pleasure travel market. *Journal of Travel Research*. 27(3), 14-21.
- Shonk, D. J. ve Chelladurai, P. (2008). Service quality, satisfaction, and intent to return in event sport tourism. *Journal of Sport Management*. 22(5), 587– 602.
- Sugiyama, T. ve Ward Thompson, C. (2007). Outdoor environments, activity and the wellbeing of older people: Conceptualising environmental support. *Environment and Planning A*. 39, 1943-1960.
- Şenol, O. ve Cansever, İ. H. (2023). Yaşlı nüfusun geleceği ve sağlık hizmetleri ile ilişkilendirilmesi: Dünya bankası gelir grupları üzerine bir araştırma. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 34(2), 267-283.
- Taşkıran, A. ve Kaya, İ. (2015). Huzurevinde kalan yaşlılara uygulanan 12 haftalık sportif rekreasyon programının bazı antropometrik ve fizyolojik parametrelere etkisinin incelenmesi. *Sportif Bakış: Spor ve Eğitim Bilimleri Dergisi*. 2(1), 23-30.
- TÜİK, (2024). *Aktif Yaşlanma Endeksi*. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Aktif-Yaşlanma-Endeksi-202457937#:~:text=Ya%C5%9F1%C4%B1%20n%C3%BCfus%20olarak%20kabul%20edilen,10%2C6'ya%20y%C3%BCkseldi>.
- Turhan, S. (2019). *Yaşlılarda rekreatif etkinliklerden core egzersiz programının bazı fiziksel uygunluk ve psikolojik parametreler üzerine etkisi* Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya.
- UNWTO, (2011). *Uluslararası Turizm Önemli Noktaları, 2011 Baskısı*, BM Turizmi, Madrid.
- UNWTO, (2024). *Uluslararası Turizm Önemli Noktaları, 2024 Baskısı*, BM Turizmi, Madrid.
- Uslu, Y., Gedikli, E., Yılmaz, E., Aygün, S., ve Özyalvaç, E. (2025). Türkiye'nin ileri yaş sağlık turizmi alanındaki avantajlarının değerlendirilmesi. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 36(1), 1-13.
- Uysal, M. ve Hagan, L. R. (1993). *Motivation of Pleasure to Travel and Tourism*. In M. A. Khan, M. D. Olsen, ve T. Var (Eds.), *VNR'S Encyclopedia of hospitality and tourism (798–810)*. Van Nostrand Reinhold, New York.
- Yetiş, Ü. (2008). *Orta Öğrenim Öğrencilerinin Boş Zaman Değerlendirme Eğilimleri*. Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

- Yıldırım, S. (1997). Üçüncü yaş turizmi ve bunun türkiye açısından değerlendirilmesi. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*. 8(1-2), 77-81.
- Zeithaml, V. A., Berry, L. L., ve Parasuraman, A. (1996). The behavioral consequences of service quality. *Journal of Marketing*. 60(2), 31-46.
- Ward Thompson, C. ve Aspinall, P. A. (2011). Natural environments and their impact on activity, health, and quality of life. *Applied Psychology: Health and Well-Being*. 3, 230-260.
- World Health Organization, (2004). Promoting mental health: Concepts emerging evidence and practice. Summary report, World Health Organisation, Geneva.
- World Health Organization, (2014). Mental health: a state of well-being.
- World Population Prospects, (2022). World population prospects 2022 summary of results. Department of Economic and Social Affairs, 3-11.

Etik Kurul İzni

Akdeniz Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulunun 05/09/2023 tarih ve 387 sayılı kararıyla oy birliğiyle onaylanmıştır.

Katkı Oranı Beyanı

Çalışma iki yazarın katkısı ile hazırlanmıştır.

1.Yazar: % 50

2.Yazar: % 50

Çıkar Çatışması Beyanı

Bu çalışmanın hazırlanması sırasında herhangi bir kişi veya kuruluştan aynı veya nakdi yardım/destek alınmamıştır. Makalede herhangi bir çıkar çatışması veya maddi kazanç söz konusu değildir.